

ECB banku uzraudzība: VUM 2017. gada uzraudzības prioritātes

2017. gada uzraudzības prioritātes iezīmē uzraudzības jomas, kam 2017. gadā jāpievērš īpaša uzmanība. To pamatā ir novērtējums par galvenajiem riskiem, kas apdraud ECB uzraudzībā esošās bankas, un, tās nosakot, ņemtas vērā jaunākās norises saistībā ar ekonomisko, regulējošo un uzraudzības vidi.

Banku sektora riska avoti noteikti sadarbībā ar valstu kompetentajām iestādēm, izmantojot kopējo uzraudzības komandu (KUK) veikumu, ECB makrolīmeņa un mikrolīmeņa analīzi, kā arī ārējo institūciju ziņojumus. Apzināti šādi būtiskākie riskus noteicošie faktori: ļoti zemo/negatīvo procentu likmju vide, ienākumus nenesošo kredītu (INK) augstais līmenis un vājā ekonomiskā izaugsme euro zonas valstīs; ES ģeopolitiskās nenoteiktības; banku un tirgu reakcija uz jauno regulējumu; iespējamā riska prēmiju dinamikas tendences maiņa finanšu tirgos; situācija jaunajās tirgus ekonomikas valstīs; ES fiskālās neatbilstības; banku pārkāpumu gadījumi; nekustamo īpašumu kreditēšanas tirgus dinamika; kibernetizācija un IT traucējumi; kā arī nebanku konkurence. Divas riska kategorijas, kuras visvairāk ietekmē šie riskus noteicošie faktori, ir uzņēmējdarbības modeļa un peļnītspējas risks un kredītrisks.

Lai ļautu bankām efektīvi novērst šos galvenos riskus, Eiropas banku uzraudzība pilnveidojusi savas uzraudzības prioritātes. 2017. gadā banku uzraudzību noteiks trīs prioritārās jomas:

1. uzņēmējdarbības modeļi un peļnītspēju noteicošie faktori;
2. kredītrisks, īpašu uzmanību pievēršot ienākumus nenesošajiem kredītiem un riska koncentrācijai;
3. risku pārvaldība.

Saistībā ar katru no prioritātēm tiks veiktas vairākas uzraudzības iniciatīvas. Dažos gadījumos pilnīga šo iniciatīvu īstenošana var ilgt vairāk nekā vienu gadu.

Taču nevajadzētu uzskatīt, ka iepriekšminēto risku, kā arī uzraudzības prioritāšu saraksts ir pilnīgs. Pastāvīgi tiek veikti dažādi pasākumi, kuri nav atsevišķi izcelti šajā dokumentā, piemēram, pasākumi saistībā ar kibernetizācijas risku. Turklāt banku līmenī var būt jāveic atšķirīgi uzraudzības pasākumi, ņemot vērā katras kredītiestādes specifisko risku profilu. Tomēr šīs prioritātes ir būtisks instruments, lai pienācīgi saskaņoti, proporcionāli un efektīvi koordinētu dažādās bankās veikto uzraudzības pasākumus, tādējādi veicinot vienlīdzīgu nosacījumu piemērošanu un spēcīgāku uzraudzības iedarbību.

Uzņēmējdarbības modeļi un peļnītspēju noteicošie faktori

Uzraudzības darbība:

- banku uzņēmējdarbības modeļu un peļnītspēju noteicošo faktoru tematiska pārbaude

Uzņēmējdarbības modeļi un peļnītspēju noteicošie faktori 2017. gadā saglabāsies prioritārā joma, jo īpaši ņemot vērā ilgstoši ļoti zemās/negatīvās procentu likmes. Tāpēc Eiropas banku uzraudzības jomā turpināsies banku uzņēmējdarbības modeļu un peļnītspēju noteicošo faktoru tematiskā pārbaude. Pārbaudes gaitā kopējās uzraudzības komandas veiks padziļinātas pārbaudes visu 2017. gadu. Papildu uzmanība tiks pievērsta Apvienotās Karalistes referenduma par dalību ES iespējamajai ietekmei uz uzraudzītajām bankām un to uzņēmējdarbības modeļiem. Turklāt Eiropas banku uzraudzības jomā tiks pētīti potenciālie riski, ko banku uzņēmējdarbības modeļiem radījusi *FinTech* izveidošana un cita nebanku konkurence.

Kredītrisks, īpašu uzmanību pievēršot ienākumus nenesošajiem kredītiem un riska koncentrācijai

Uzraudzības darbība:

- norādījumi un uzraudzības dialogs attiecībā uz INK
- Tematiska pārbaude par sagatavotību 9. SFPS

2017. gadā galvenā prioritāte joprojām būs kredītrisks. Vairākām iestādēm joprojām ir augsts INK apjoms. Pēc norādījumu bankām par INK publicēšanas Eiropas banku uzraudzības jomā sadarbībā ar INK darba grupu turpinās atbalsts KUK turpmākajos pasākumos un uzraudzības dialogos par INK norādījumiem un banku INK vērtējumu. Ņemot vērā gaidāmo grāmatvedības standarta 9. SFPS "Finanšu instrumenti" ieviešanu, tiks pastiprināta tematiskā pārbaude par banku gatavību 9. SFPS un tā iespējamo ietekmi uz bankām. Lai izpētītu kredītriska pārmērīgo koncentrāciju atsevišķās aktīvu grupās, piemēram, aizdevumi pārvadājumu jomā, Eiropas banku uzraudzības jomā tiek plānots izmantot jaunu pieeju, kombinējot gan klātienes, gan neklātienes pārbažu elementus.

Riska pārvaldība

Uzraudzības darbība:

- tematiska pārbaude par atbilstību BBUK 239
- IMMP
- Tematiska pārbaude par banku ārpakalpojumu darbībām

Saistībā ar šo jomu 2016. gada riska pārvaldības, kapitāla pietiekamības un likviditātes prioritāšu elementi kombinēti ar jauniem aspektiem, attiecībā uz kuriem tiek uzskatīts, ka nepieciešami uzlabojumi. Īpaša uzmanība tiks pievērsta turpmāk minētajām iniciatīvām:

Atbilstība Bāzeles Banku uzraudzības komitejas noteiktajiem principiem attiecībā uz efektīvu riska datu apkopošanu un risku pārskatu sniegšanu

Laikā, kad procentu likmes ir zemas, centrālās bankas finansējums ir plaši pieejams un lēts, banku peļnītspēja ir zema un rezultātā tiek meklētas peļņas iespējas, ir būtiski, lai bankas nodrošinātu prudenālu risku pārvaldību. Augsta datu kvalitāte ir būtisks priekšnosacījums, lai nodrošinātu precīzu informāciju par riskiem un attiecīgi drošu risku pārvaldību un kontroli un atbilstošas kapitāla pietiekamības prasības. Tāpēc Eiropas banku uzraugi noslēgs pašlaik notiekošo tematisko pārbaudi par banku atbilstību Bāzeles komitejas noteiktajiem principiem attiecībā uz efektīvu riska

datu apkopošanu un risku pārskatu sniegšanu (BCBS 239), un KUK pēc vajadzības veiks turpmākās darbības.

Banku iekšējo modeļu mērķpārbaude (IMMP)

Lai novērtētu un apstiprinātu pieņemto 1. pīlāra iekšējo modeļu piemērotību un atbilstību, tādējādi nodrošinot banku risku pārvaldības uzticamību, Eiropas banku uzraudzības jomā vairāku gadu garumā tiks veikta iekšējo modeļu mērķpārbaude. Saistībā ar šo pārbaudi tiks sāktas klātienēs pārbaudes.

IKKNP un ILPNP

Iekšējā kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanas procesi (IKKNP un ILPNP) ir būtiski iestāžu kapitāla un likviditātes pārvaldībā. Eiropas banku uzraudzības jomā uzraudzības pārbaudes un novērtēšanas procesa ietvaros tiek pārbaudīta iestāžu IKKNP un ILPNP, iegūstot apstiprinājumu, ka bankas ieviešas piemērotus procesus kapitāla un likviditātes pietiekamības novērtēšanai un uzturēšanai. Eiropas banku uzraugi apņēmušies veicināt pastāvīgu banku IKKNP un ILPNP pilnveidi.

Ārpakalpojumi

Pieaugot to darbību spektram, kuru veikšanai bankas vēlas izmantot ārpakalpojumus, rodas jauni riski saistībā ar ārpakalpojumu izmantošanu. Tāpēc Eiropas banku uzraudzības jomā tiks uzsākta tematiska pārbaude, lai novērtētu tās banku darbības, kuru veikšanai tiek izmantoti ārpakalpojumi, un rūpīgi pārbaudītu, kā tās pārvalda saistītos riskus (tai skaitā IT riskus).